

Snimila Mirjana Dedaić

KRUNOSLAV PRANJIĆ

7. I. 1931. – 8. V. 2015.

Ivan Slamnig:
Piedra blanca sobre una piedra negra

Uspomeni Césara Valleja

Umro sam u srijedu u Oslu.
Padala je velika kiša.
Pokopan sam u petak u Zagrebu.
Ali ništa za to.
Bio sam dva dana u raj.

Onoga dana kad sam upoznao profesora Pranjića padala je kiša. Hodao sam pod kišobranom od tramvajske stanice na Vukovarskoj niz Lučićevu prema fakultetu kad me, grabeći krupnim koracima, pretekao sjedokosi čovjek u klompama kojega sam vidao na kroatističkome hodniku. – *Profesore, nemojte kisnuti, dođite pod kišobran!* Profesor me pozorno pogledao ne bi li me prepoznao, što mu nije pošlo za rukom, a zatim me upitao kako se zovem. Kad sam mu odgovorio, rekao je kao da me poznaje odmalena: – *Aha, Chris!* Tog sam kišnog četvrtka 1996. dobio svoj četvrti nadimak kojim me nitko osim Profesora nije oslovljavao. Pozvao me da mu se javim za tjedan dana u sobu, a kad sam došao, obavijestio me da sam postao njegov demonstrator. Tu sam dužnost kojom me počastio obavljao sljedeće četiri godine, a da ni danas ne znam čime sam je zaslužio. No, u razgovorima s kolegama na fakultetu, u Večernjaku (kamo me poslao na šegrtovanje u glasovitu lektorsku školu koje danas, nažalost, više nema ni u tragovima), poslije u Institutu i na drugim mjestima na kojima su radili njegovi već bivši studenti redovito sam doznavao uvijek isto – Pranjić ti je jednostavno takav! Činio je dobra djela uzduž i poprijeko, svima i svakome, zbog dobra samog, nemotivirano, bez nekog interesa, pomagao je jer je mogao i želio pomoći, jer je vjerovao da je dobro činiti dobro.

Professor emeritus Krunoslav Pranjić rođen je 7. siječnja 1931. u Zenici, u Bosni i Hercegovini. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu radio je od 1956., kad je postao asistent profesora Ljudevita Jonkea te je vodio jezične vježbe i seminare, a uveo je i vježbe iz stilistike. Doktorirao je 1967. s temom *Jezik i stil*

Matoševe pripovjedačke proze. Godine 1968. izabran je u zvanje docenta na današnjoj Katedri za hrvatski standardni jezik. U akademskoj godini 1968./69. uveden je predmet Stilistika, a samostalna je Katedra za stilistiku osnovana 1975. godine. Utemeljiteljem i prvim predstojnikom bio joj je Krunoslav Pranjić te je tu dužnost obnašao 26 godina, do umirovljenja 2001. godine.

Objavio je pet knjiga i više od 150 članaka, od prve *Jezik i književno djelo* (1968., 1972., 1984.), preko monografski objavljene doktorske disertacije *Jezik i stil Matoševe pripovjedačke proze* (1972.), *Jezikom i stilom kroza književnost* (1986., 1991.), *Iz-Bo-sne k Europi* (1998.) te *O Krležinu stilu & koje o čem još* (2002.). Nije toliko poznata činjenica da je bio i suautorom knjige *Tečaj hrvatskosrpskog jezika* (1965., s Ljudevitom Jonkeom, Emom Leskovar i Ivom Škarićem) utemeljene na audiovizualnoj metodi. Iz nje je još devedesetih godina 20. stoljeća učio moj finski, filološki obrazovan prijatelj Matias Hellman pa je, pola u šali, pola zaozbiljno, primijetio kako još nije vidio udžbenik za strance u kojemu se sprezanje glagola oprimjeruje tako „politički nekorektnim” glagolom kao što je *pušiti*, uz pripadajuću slikovnu ilustraciju radnje. Odgovorio sam mu da onda sigurno još nije bio kod profesora Pranjića u sobi ili s njim na kavi. Poslije je shvatio na što sam mislio.

Profesor Pranjić gostovao je na tridesetak europskih i američkih sveučilišta, akademsku 1968./1969. godinu predavao je na Odjelu za slavenske jezike i književnosti Kalifornijskoga sveučilišta Berkeley, a 1976./1977. i 1992./1993. na Slavenskome seminaru Amsterdamskoga sveučilišta. Znanstvene je radove objavljivao i na francuskome, nizozemskome, njemačkome i engleskome jeziku. Prevodio je beletristiku i esejistiku s ruskoga, engleskoga i francuskoga jezika. Generacije su, od 1959. godine, čitale i čitaju Pranjićeve prijevode Čehovljevih humoreski i novela, a kako se rijetko obraća pozornost na to tko je što preveo, svakako treba istaknuti da je za najpoznatiju Tolstojevu rečenicu *Sve sretne obitelji nalik su jedna na drugu, svaka nesretna obitelj nesretna je na svoj način.* (izvorno ruski: *Все счастливые семьи похожи друг на друга, каждая несчастливая семья несчастлива по-своему.*) zaslužan upravo Pranjić, koji je Anu Karenjinu preveo prvi put 1961., a do 2010. godine objavljivana je u njegovu prijevodu još devet puta! Osim književnih prijevoda preveo je i knjigu francuskoga filozofa Alaina Finkielkrauta *Poraz mišljenja* (1992.) te s Jadrankom Brnčić knjigu alžirskoga intelektualca i humanista Andréa Chouaraquija *Deset zapovijedi danas* (2005.). Kao urednik je, s Aleksandrom Flakerom, priredio nezaobilazna djela u kojima se višerazinski i polivalentno razmatra hrvatska književnost kao dio europske. Riječ je o knjigama *Hrvatska književnost prema evropskim književnostima: od narodnog prepорода k našim da-*

nima (1970.) i *Hrvatska književnost u evropskom kontekstu* (1978.) koje znanstvenom i kulturološkom relevantnošću zrače i danas.

Stilistika je ipak bila, unatoč svim prethodno navedenim referencama, temeljni Profesorov interes. Usmjeren je bio na stvaralaštvo velikana pisane riječi poput Matoša, Krleže, Andrića, Njegoša, Marinkovića, Šimića, Ujevića, Kovačića, Cesarića, Nazora, Desnice, Dizdara, Selimovića, Slamniga, Šopa... Nadahnuće za stilističke, ali i dublje etičke, svjetonazorske, kulturološke i ine analize nalazio je u opusima bosanskohercegovačkih franjevaca, osobito Grge Martića, ali i Divkovića, Bandulavića i mnogih drugih. Pomno se predao stilističkim čitanjima znanstvenoga diskursa Antuna Barca („disciplina učenjaka, a nadahnutost pjesnika”), Ive Frangeša, Aleksandra Flakera i Slavka Ježića. U žarište njegova zanimanja dospjeli su i „kapitalci” poput Homera, Erazma Roterdamskoga i Frane Petrisa, kojima je posvetio stranice rasprava koje su intelektualnom širinom nadilježile stilističke okvire i prelile se u područja filozofije, etike, gnoseologije...

Osebnosti i nezaboravnosti Krunoslava Pranjića pridonosi i njegova osobna stilistika. U zborniku *Važno je imati stila* (2002.) Pranjićevi su kolege i prijatelji objavili referate održane na znanstvenome kolokviju u njegovu čast, a u povodu Profesorova odlaska u mirovinu. O njegovu stilu vlada suglasje:

1. Krešimir Bagić, str. 13: „Pranjić se, naime, u svakom tekstu pojavljuje u dvojnoj ulozi – kao stilističar, tj. onaj koji analizira tuđi stil, i kao stilist, tj. onaj koji pritom pomno kreira vlastiti stil.”

2. Branko Vuletić, str. 37: međunaslovi u njegovu tekstu – *Stil je Pranjić sâm* i *Krunemi* te tvrdnja „Govoreći o stilu sebi dragih autora Pranjić čitaocu nudi i vlastiti stil, kao poticajan uvod u proučavanje stilskih postupaka drugih, nudi vlastite stilske postupke: kruneme (mislim da ovaj termin pripada profesoru Ivi Frangešu).”

3. Josip Silić, str. 39: „Krunoslav je Pranjić (da počnemo njegovim stilom)...”

4. Josip Užarević, str. 68: „Ovdje nije potrebno posebno isticati dobro poznatu činjenicu da je Pranjićev odnos prema materinskome jeziku ne samo osebujan, nego i profesionalno (tj. jezikoslovno) potpuno osviješten.” (o Pranjićevu prijevodu Ane Karenjine)

Ovi navodi sasvim vjerno i do srži opisuju *stilistiku Pranjićianu* koja je sve to, ali i malo više od toga. U njegovim su tekstovima prisutne igre riječima, grafostilistički postupci, razigrana interpunkcija, razgovorni i klasični frazemi, preoblikovani frazemi, neologizmi, naglasne osobitosti, urbani i ruralni izrazi, leksički rariteti, pa ti radovi doista imaju posebno mjesto u suvremenoj hrvatskoj tekstualnosti.

Za pjesmu Ivana Slamniga *Piedra blanca sobre una piedra negra*, koju sam odabrao za moto, doznao sam od Profesora. Budući da nije pisao nikako druk-

čije nego rukom, sve je njegove tekstove trebalo pretipkati. A rukopis mu je bio živahan kao i misli, pa sam ispočetka kao demonstrator imao problema s dešifriranjem njegovih slova, vitica i ukrasa, s povezivanjem s pomoću strelica na dijelove koje je trebalo upisati među ulomke ili u već odulje rečenice, s ekstenzivnim fusnotama uz temeljni tekst, s umetanjima u vitičaste, uglate i oble zgrade... No, s vremenom sam se izvještio. U napisu *Oproštaj od usnula pjesnika Ivana Slamniga (1930. – 2001.)*, uvrštenome i u Profesorovu knjigu *O Krležinu stilu & koje o čem još*, koji sam također pretipkao, Profesor se od prijatelja, kolege i pjesnika Slamniga na samome kraju oprostio dvjema pjesmama: jednom Slamnigovom (već spomenutom) i jednom Dizdarovom. Pa neka sada, nakon mene i drugih, progovori u ovome oproštajnome tekstu i on sam:

„Zajmit ću kraj u Maka Dizdara, prezimena – jeste l' znali – iranskoga etimona značeći isto što i romanski etimon u prezimenu Kaštelan: čuvar tvrđlja ili dvora... zajmit za *Oproštaj od usnula pjesnika* Makove nekoliko stihove iz *Zapisa na dvije vode*:

[...] *vazda je zvijezde krao*
na putu kroz žitije sije [...]
i kad obvlada ga brijeme stade u vrijeme
na tom putu pade dosegaši tamu samo svoga greba
Sada mu nitkor sadar mu ništor više ne treba
u sjenci tog vječno plavog hlada
ne treba mu više ni vina ni hljeba
jer sitosti tu nije niti glada
ni sunca nit kiše ne treba mu ništa
do sunčanih počivališta.”

Прощай, дорогой Круно, до новых журавлей.

¡Nos vemos!

kišnoga četvrtka 9. srpnja 2015.
posljednje zbogom Profesoru
potpisuje njegov demos

Chris Lewis